

KROATA ESPERANTISTO

Redaktoro: Dunica de Bedeković,
Zagreb, (Kroatujo) Zrinjski trg No. 16.
Eldorejo kaj administracio: Librejo
Josip Soko, Zagreb, Bosanska ul. 21.

OFICIALA ORGANO DE LA „DRUŠTVO HRVATSKIH ESPERANTISTA“
APERAS LA 20-an DE ĈIU MONATO.

Abonoj:

Austrujo-Hungarujo: 1 jaro K 4.—, ½ jaro K 2.—

Membro de D. H. E.: 1 » » 3.—, ½ » » K 1 50

Eksterlando: 1 jaro Sm. 2.—,

» : ½ » » 1.—

(UN J NUMERO KOSTAS 40 H ELEROJN. — SPECIMENO KONTRAU RESPONDKUPONO).

Anonca tarifo:

1 paĝo K 25.—, — ¼ paĝo K 7.—,

½ » » 13.—, — ⅛ » » 4.—,

Por 7-12 anoncoj 25% rabato.

Por linioj laŭ interkonsento.

Uprava lista je odsele Bosanska ulica 21. Uredništvo: Zagreb, Zrinjski trg 16.

➤ Ovaj prvi broj šaljemo svakome na zahtjev badava i franko, no daljnje brojeve samo onome, koji naruči ili pretplatit list.

- - Pretplate prima samo »Uprava Kroata Esperantisto« - -

J. Sokol Zagreb, Bosanska ul. 21

knjižara, antikvarijat, papirnica
Esperanto naklada.

Librejo, papervendejo, Esperanto-
Eldonejo.

Preporuča se svim esperantistima
za nabavu: svakovrstnih knjiga,
časopisa, muzikalija itd.

Rekomendas sin al ĉiuj Esperanti-
stoj por livero de ĉiuspecaj libroj,
gazetoj, muzikaĵoj.

Veliki izbor   **Granda elekto**
esperantskih djela.   **de esperantoj verkoj.**

Esperantisti! Kupujte samo kod tvrtki, koje su oglašene u našem listu! —
Zahtjevajte u kavanama i gostionama naš list!

Rukopisi, novine, knjige na ocjenu
šalju se samo na uredništvo »Kroata
Esperantisto«, Zagreb, Zrinjski trg
br. 16, a pretplate na upravu »Kroata
Esperantisto«, Zagreb, Bosanska
ulica 21.

Manuskriptojn por enpresigo, librojn
por recenzo, gazetojn por inter-
ŝanĝo oni adresu al la redakcio de
»Kroata Esperantisto«, Zagreb,
Zrinjski trg 16, kaj abonpagojn al
Eldonejo, Zagreb, Bosanska 21.

Tko je prijatelj sebi ili svojoj obitelji

neka pristupi kao član ili korisnik

Međunarodnoj pripomoćnoj zadrugi

"BALKAN"

jer ovo je jedina zadruga, koja prima u članstvo sve zdrave osobe bez liječničke pregledbe, a u dobi od 15 do 80 god. — što ne prima ni jedno osiguravajuće društvo na svijetu; uvjeti su tako povoljni, a uplaćivanje tako neznatno, da je pristup omogućen i najvećem siromahu. Zadruga isplaćuje u slučaju smrti obitelji člana, odnosno korisniku već nakon 6 mjeseci članstva potpunu visinu osigurane svote po 100 i 2000 kruna bez ikakvih odbitaka i bez razlike da li je kolo, u koje je član upisan, popunjeno ili ne: osim toga podijeljuje svojim članovima nakon 1-godišnjega članstva u slučaju potrebe **znatne novčane potpore.** Zadruga stoji pod kontrolom trgovačkoga suda u Zagrebu, kao i Sarajevu, te pod kontrolom visoke zemaljske vlade u Sarajevu i zajedničkoga ministarstva u Beču.

Glavni uvjeti primanja jesu:

1. da je osoba, koja se upisuje, posve zdrava;
2. da se odmah kod upisa uplati otpadajuća svota u smislu § 8. zadruginih pravila.

Svaka osoba može se dva puta u razna kola upisati.

Sve daljnje upute daje

Ravnateljstvo međunarodne pripomoćne zadruge »BALKAN«.

ZAGREB, (Hrvatska), Gundulićeva ulica 29.
Telefon 322.

Podružnica: SARAJEVO (Bosna),
Ferhadija ulica.

Brzopisni naslov: „BALKAN“, Zagreb.

Zadruga „Balkan“ isplatila je svojim zadrugarima od 1. I. do 30. X. 190. K 993.000.—.

Čiu amiko de si mem kaj de sia familio

aliĝu kiel ano aŭ utilricevanto al

Internacia Helpa Asocio

"BALKAN"

ĉar tiu estas la unika asocio, akceptanta kiel anoj ĉiujn sanajn personojn sen kuracista vizito, en la aĝo de 15 al 80 jaroj — kion neniam asekura societo en la tuta mondo faras; la kondiĉoj estas tiel favoraj, la enpagoj tiel malgrandaj, ke la aliĝo estas al ĉiu ebligita. La Asocio elpagas en okazo de morto al la familio de l'ano, respektive utilricevanto ja.n post 6 monata aneco la plenan asekuritan sumon (po 1000 kaj 2000 kronoj), sen ia ajn depreno kaj ne konsiderante, ĉu la rondo en kiu la ano estas enskribita estas plena aŭ ne; krom tio donas ĝi al siaj anoj post 1 jara aneco konsiderindajn monapagojn. La Asocio staras sub kontrolo de komercaj jugistaroj en Zagreb kaj Sarajevo, kaj sub kontrolado de la landa registaro en Sarajevo kaj komuna financa ministro en Vieno.

Ĉefaj kondiĉoj de l'akcepto estas;

1. ke la persono, kiun oni enskribas, estu tute sana;
2. ke oni tuj ĉe la enskribo pagu la precizigitan sumon laŭ § 8 de l'asocia regularo.

Ĉiun personon oni povas enskribi en du malsamajn rondojn.

Ĉiujn pluajn informojn donas la

Direkcio de l' Internacia Helpa Asocio „BALKAN“.

ZAGREB (Kroatio), Gundulićeva ulica 29.
Telefona 322.

Filiaio: **Sarajevo** (Bosnio), Ferhadija ulica.
Telegrafa adreso: „BALKAN“ Zagreb.

La asocio „Balkan“ elpagis al siaj asocianoj de l' 1. januaro ĝis la 31. oktobro 1910 K 393.000. — (tricentdudekseksemilsepcnt kr.)

KROATA ESPERANTISTO

Redaktorino : Danica de Bedeković,
Zagreb, (Kroatujo) Zrinjski trg No. 16.
Eldonejo kaj administracio: Librejo
Josip Sokol, Zagreb, Bosanska ul. 21.

OFICIALA ORGANO DE LA „DRUŠTVO HRVATSKIH ESPERANTISTA“
APERAS LA 20-an DE ĈIU MONATO.

Abonoj:

Austrujo-Hungarujo: 1 jaro K 4.—, ½ jaro K 2.—
Membroj de D. H. E.: 1 » » 3.—, ½ » K 1 50
Eksterlando: 1 jaro Sm. 2.—,
» : ½ » » 1.—.

Anonca tarifo:

1 paĝo K 25.—, — ¼ paĝo K 7.—,
½ » » 13.—, — ⅙ » » 4.—,
Por 7—12 anoncoj 25% rabato.
Por linioj laŭ interkonsento.

(UNU NUMERO KOSTAS 40 HELEROJN. — SPECIMENO KONTRAU RESPONDKUPONO).

ENHAVO-SADRŽAJ: Uvodna riječ. — St. Tomić: Esperantismo kaj nacismo. — Kratki osvrt na g. 1910. — Š. Matejčić: Prilog k jazumijevanju sast. glag. oblika u Esperantu. — Bubalo-Slavić: Palas foliar, Se vi iam estus mia... — Gawalewitz-Rosenstock: La komediantino. — Dr. Marušić-Badalić: Prognozo. — Garšin-Elleder: Kiam li ektuŝis la kordojn — Katalinić Jeretov-Stalzer: Rakonto pri famulo. — Ignotus-Rajczi: Dum la legado. — Humorajoj — Societaj raportoj. — Hejma movado. — Naŝi dopisi. — Različite vijesti.

UVODNA RIJEČ.

S ovim brojem stupa »Kroata Esperantisto« u treće godište svoga života. Kad bi nam bila namjera, da se ovom zgodom obazremo na minule dane našega gojenčeta, svakako bi nas dosta truda stajalo nabranje svih onih poteškoća, koje su mu spriječavale život u željenoj bujnosti. Da smo nailazili na zapreke svake vrsti, suvišno bi bilo dokazivati, jer esperantizam kao novotarija par excellence, jedva manje znači, nego li socijalna revolucija. Sama činjenica, da esperantizam razbija uzani okvir narodnoga šovinizma, bila je dostatna, da Zamenhofovoj ideji pribavi na legije kratkovidnih protivnika, koji u svojoj tjesnogrudnosti nazrijevalu u esperantizmu atentat na nacijonalitet. Nadalje ambiciozno takmenje, kojekakve neosnovane tvrdnje o toj ideji, pa uporno negiranje »principijelnih« protivnika u mogućnost uspjeha uopće, tako je zaredalo, da se čovjek morao diviti onoj smjelosti i rafinovanosti u izboru srestava, što ih poduzimahu protivnici protiv esperantizma.

No velika većina propagatora ove ideje vjerovala je neprekidno u istinitost riječi duhovitoga Francuza Rochefoucaulda, koji jednom zgodom reče, da ćemo genija i genijalno djelo poznati po tome, što će u kratko vrijeme steći bezbroj manje ili više neopasnih protivnika. Vjerovala je u te riječi velika množina esperantista na čelu sa autorom esperanta i — svijesna svoga cilja — radila je svijesno i požrtvovno. Blagotvorne posljedice toga rada nijesu izostale, jer se protivnički redovi do nevjerovatnosti prorijediše, a naša se misao danas više ne simbolizuje neosnovano kao zvijezda, što obasjava cijelu zemaljsku kruglju. I tko danas pogleda bilancu esp. društava bez obzira na prirast članova u svakom pojedinom udruženju, morat će bezuslovno priznati, da je to činjenica, koja nam bezuvjetno naviješta novu i vedru epohu u kulturnom razvoju čovjekovu.

Mi kao malen narod moramo svakako tim danima ići u susret s osobitim zadovoljstvom, jer je to najuspješniji način, kako ćemo i mi doći do riječi, a po redu prvi momenat, gdje će se barem dio naše bespravnosti obaliti. Hrvati kao neznatni čimbenik »u naroda silnoj smjesi«, kako to reče naš Prerad, imadu gotovo najviše razloga, da s oduševljenjem pozdravljaju Zamenhofov izum, jer bi baš provedbom njegove misli bilo osporeno svako jezično namitanje bilo kojega naroda. To znači mnogo. Usvojenjem Esperanta kao pomoćnoga međunarodnoga jezika usvojili bi samo jedno saobraćajno srestvo i više ništa, dok bi s jezikom kojegod druge narodnosti, koji bi imao služiti istoj svrsi kao i Esperanto, po vremenu volens nolens usvojili i njegovu kulturu. To pak znači gubitak vlastitoga narodnoga karaktera. A da je pitanje o potrebi međunarodnoga jezika uopće dozrelo, ne treba ni protivnicima esperantizma dokazivati.

A kod nas u Hrvatskoj?

Stvar ne stoji loše, premda tim ne prejudiciramo riječi, da bi stvar mogla i daleko bolje stajati. Pokret sve jače hvata svoj korijen i u provinciji. Osnivanje grupa s većim ili manjim uspjehom na dnevnom je redu. I ne će, mislimo, biti previše optimizma u našim riječima, ako kažemo, da bi u dogledno vrijeme esperantizam u Hrvatskoj mogao bujnije procvasti, negoli to itko i nagada. Auspicija su vanredna. Pomišljamo ovdje u prvom redu na naš esp. kongres, koji će se, kako danas stvar stoji, bezuvjetno tijekom ove godine u hrvatskoj Metropoli održavati. Pregovori su i pripreme već danas u toku, a nade je, da će u najkraće vrijeme poprimiti i konkretnije oblike. Kako je pak svaki ovakav kongres odlučan za pobjedu neke ideje, to se možemo i mi pouzdanu nadati, da ne će ni ovaj u srcu Hrvatske ostati bez dubljih, povoljnih posljedica.

U tom znaku i s tim nadama započinje »Kroata Esperantisto« svoje treće godište. Da ipak naše nade ne ostanu tek nade dužnost je svakoga esperantista i prijatelja Esperanta, da pridonese svoj kamečak k izgradnji naše velike, univerzalne zgrade. Činit će to u formi sakupljanja pretplatnika na naš list, agitacije za našu ideju, sudjelovanjem u radu za kongres, izučavanjem i poučavanjem Esperanta i sl.

Mi ćemo se odsele više obazirati na takav rad pojedinaca i upozoriti javno u našem glasilu na zasluge nekih naših neumornih propagatora. Odlučan je čas ove godine, jer nas vodi čvrsto evjerenje, da ćemo si u borbi s domaćim neprijateljima moći po prvi put oduševljeno doviknuti: »non prevalebunt!«, a nad uspjehom svojim ponavljat ćemo zanosne riječi Dra. Zamenhofa:

»Ni paŝo post paŝo, post longa laboro
Atingos la celon en gloro!«

ESPERANTISMO KAJ NACIIISMO.

La malprobantoj de Esperantismo tre ofte kontraŭbatalas nian movadon, disvastigante la opinion, ke Esperantismo estas kontraŭ la naciismo; alivorte, ke Esperantismo emas forviŝi ĉian nacian apartecon, kreonta unu nuran sennaciecan homaron.

Ĉu iam la nacioj kunfandiĝos aŭ ne estas demando malfacile solvebla, ĉar ĝi apartenas al tre malproksima estonteco; en ĉia okazo nenia nacio restos en sia nuna stato, ĉar tio ja signifus stagnacion, mankon de progreso. Certe estas, ke ankaŭ homaro iam ma'aperos, sed tiuj demandoj estas tiel malproksimaj tempe de ni, ke ili ne povas influi la nuntempajn sociajn kaj kulturajn procesojn. Ni estas, kaj ni devas nepre labori por la bonstato de nia persona kaj de la socia vivo, kalkulante nur kun la niatempaj cirkonstancoj; tial ni lasu al postaj generacioj solvi demandojn, kiuj ilin koncernos, sed kiuj por ni povas esti nur materialo por vanaj diskutadoj.

Ĉu do en nia tempo esperantismo prezentas ian danĝeron por la nacia individualeco? Jes kaj ne. Jes, se la nacio sin ĉirkaŭas per hina murego, kontraŭ ĉia ekstera influo; se en sia senpenso, blinda ŝovenismo ĝi opinias sin elektita aro, alte superstaranta la malestimindan fremdularon. Tiajn murojn, tiajn opiniojn ĉiam atakados Esperantismo, ĉar ili estas kaŭzoj de sennombraj sociaj malfeliĉoj.

Ne, se la nacio sin mem konsideras, kiel parto de homaro, kiu, tute ne forlasante siajn naciajn apartecon kaj karakteron, kunlaboras kun ĉiuj aliaj nacioj por la venko de justeco kaj vero.

Ne ekzistas nacia vero. nacia justeco; ĉar tiuj idealoj estas absolutaj, ne ligitaj al tempo kaj loko. Do la idealo de l' homara feliĉo, estante neebla sen venko de vero kaj justeco, povas esti nur unu por ĉiuj nacioj kaj neatingebla tiel longe, ĝis la toleremo kaj justeco ne forigos malamikecon kaj krudan interbataladon de nacioj

Por nacio inteligenta, juste pensanta kaj tolerema Esperantismo ne prezentas danĝeron por ĝia individualeco, sed kontraŭe estas potenca garantio por pli prospera kaj pli libera disvolviĝo de nacia karaktero.

Esperantismo, estonte komuna al ĉiuj nacioj, estos ilia interligilo, kaj lumigante ĉiun angulon de tera surfaco, ne permesos, ke ia ajn nacio premu alian. La plej ŝategata trezoro de nacio — ĝia lingvo — povos nur tiam libere flori. kiam ĝi liberiĝos de ĉia alinacia premo. Kaj tion ebligos nur internacia helpa lingvo. Kiu estos tiu lingvo?

Trarigardu niajn sukcesojn en la lastaj jaroj, kaj vi sensancele respondos: nur Esperanto.

Stanislav Tomić.

KRATKI OSVRT NA GODINU 1910.

Dvije su ĉinjenice, koje treba da istaknemo osvrćući se na napredovanje esperantskoga pokreta u prošloj godini: prvo što su priznanja mjerodavnih **službenih krugova** postala mnogo brojnija i drugo: što je Esperanto prodoro u **krugove mladeži**. Na VI. međunarodnom kongresu u Washingtonu bilo je zastupano 16 država. Poput španjolske vlade god. 1909., razaslala je g. 1910. i vlada »Saveznih Država« svim zemljama pozive na kongres esperantista. Na kongresu samome brojno su zastupani službeni krugovi američkih država. Predsjednik ureda američkih republika, koji je ujedno i predsjednik »Savez američkih esperantista« predsjedao je VI. kongresu, pak je tako jasno očitovao priznanje američkih republika, a kongres sam obdržavao se u uredovnoj zgradi američkih republika. Sama vlada »Saveznih država« izrazila je svoju simpatiju i službeno priznanje kongresu time, što je državni tajaik vanjskih posala primio izaslanika kongresa.

Ministarstvo poljodjelstva u Washingtonu daje svoje činovnike podučavati u Esperantu. — Ministarsko tajništvo u Mexiku dalo se je službeno izvijestiti o V. kongresu esperantista u Barceloni. — Država Maryland izdala je 11. travnja 1910. zakon, da se ima u normalkama i ostalim javnim školama Esperanto fakultativno obučavati. Vijećnik grada Louhans u Francuskoj primio je rezoluciju, u kojoj se izriče apsolutna želja, da se Esperanto uvede u škole i sve. Ured nastave u Londonu Pripustio je Esperanto u večernje škole i tehničke učevne zavode i izdao šk. g. 1908/9 33 naredbe u tome pogledu. — U saborskoj sjednici Sarske države od 28./4. i 2./5. 1910 govorio je jedan zastupnik o važnosti Esperanta po nastavu i obrt. — Gradska zastupstva mnogih gradova podijelila su znatne novčane potpore esperantskim društvima u svrhu propagande. Francuska je tu na prvome mjestu, zatim Španija, Belgija, Njemačka, a u našoj monarkiji Prag i Plzenj.

»Na mladima svijet ostaje«. Važno je stoga, da je u posljednje vrijeme Esperanto prodoro daleko u omladinske krugove, što imamo mnogo da zahvalimo

okolnosti, što su se nastavne oblasti zainteresirale za nj. No i u mjestima, gdje se to još nije dogodilo, miču se vode budućnosti.

Na pučkim školama, realkama, gimnazijama, kao i na stručnim i tehničkim visokim školama i sveučilištima poprimljena je obuka u Esperantu fakultativno, a na mnogima i obligatno. (Francuska, Njemačka, Brazilija, Rusija, Rio de Janeiro, Austro-Ugarska [gimnazije u Pelču i Nagyvarádu, Litovelu], Španija, Mexiko, Sjeverna Karolina, Bugarska.) Ovdje je opet na prvom mjestu Francuska, napose Bordeaux, gdje je obligatno uveden, i Lille, gdje je samo posljednje školske godine od 445 kandidata, koji su polagali ispit iz Esperanta, prošlo 397.

No školska se mladež i izvan škole mnogo zanima za Esperanto, što dokazuju dačka udruženja u mnogim gradovima, zatim zemaljska dačka udruženja (kao u Francuskoj, Engleskoj, Belgiji, Njemačkoj). U Engleskoj su osobito poznata udruženja »boy-scouts« s velikim oduševljenjem poprimila Esperanto.

Osim toga uveo se Esperanto u novije vrijeme još i na slijedećim učevnim zavodima: trg. škola Madera u Pragu, djevojačka industrijalna škola u Čes. Budjevicama (službeno!), gradska trg. škola u Hildesheimu, privatna trg. škola u Lodzu, škola za mlade trgovce u Bukareštu. Osim toga utro si je Esperanto put u ove učevne zavode: Učiteljski seminar u Lübecku, kr. tehn. viša škola u Beču, akademija u Beču, univerza u Beogradu, Atheneum za literaturu i znanost u Madridu, tehn. škola Carnegie u Pittsburgu, sveučilišta u Pragu, Münchenu, Königsbergu, Leipzigu, njemačka trg. akademija u Pragu, trg. visoka škola u Leipzigu, »Freie Hochschule« u Berlinu, tehn. vis. škola u Charlottenburgu, sveučilište u Moskvi, Charkowu, Grazu, Sofiji, živinarski zavod u Varšavi, tehn. zavod u Kadisu, carski šumarski zavod i polytehnički zavod u Petrogradu, tehn. visoka škola u Vejle (Danska), tehnološki zavod u Tomsku, tehnička škola u Darlingtonu, kr. obrtnička akademija u Chemnitzu. Koje čudo, ako onda već postoje i dva svesvjetska dačka udruženja: »Universala studentu Unio« sa sjedištem u Budimpešti i »Ĉiostudenta Asocio« sa sjedištem u Luhačovicama u Austr. Moravskoj.

(Nastavit će se.)

PRILOG RAZUMJEVANJU SASTAVLJENIH GLAGOLSKIH OBLIKA U ESPERANTSKOM JEZIKU.

Piše Šime Matejčić.

Prividno najteži dio esperantske gramatike za svakoga početnika jest nesumnjivo uporaba sastavljenih glagolskih vremena.*) Svatko shvaća lako ovaj ili onaj glagolski oblik odmah kod čitanja, ali je za samostalno upotrebljavanje onih oblika potpuno nesposoban. Uzrok tome imademo da tražimo u sasma krivom načinu učenja tih vremena u toliko, što se esp. vremena uvijek označuju imenima uobičajenim već kod svih naravnih jezika, naime sa: prezent, imperfekt, aorist itd., što nikako ne odgovara strukturi esp. jezika. Sjetimo se samo, kako ne može biti početnik nikako na čistu, da li glasi sastavljeni glag. oblik na pr. od glagola »veni« u perfektu »mi estas veninta« ili »mi estis venanta«. Dodamo li k tome još i onu pomoćnu frazu naime da »oblici na -inta odgovaraju hrv. aoristu« dolazimo do takvoga kaosa, da nam nije moguće iz njega izići sve dotle, dok ne, prijedemo na sasma drugo polje označivanja glagolskih oblika u Esperantu.

U Esperantu imademo samo tri glag. vremena: sadašnje, prošlo i buduće, a svako od tih imade opet po tri stepena radnje: trajnu, svršenu i namjeravanu.

*) Početnicima preporučamo svakako samo uporabu triju jednostavnih vremena: sadašnjega, prošloga i budućega, kojima se u Esperantu daje svaka radnja izraziti. (Op. ur.)

Ukupno dakle devet glag. oblika, kojima je omogućeno izražavati najrazličitije nuance u vremenu. U hrv. pak jeziku imade takvih vremenskih oblika samo sedam: prezent, imperfekt, aorist, perfekt, pluskvamperfekt, futur I. i futur II. Na prvi pogled dakle za sadašnje vrijeme jedan oblik, za prošlo četiri, a za buduće dva. Nesmisao je po tome nazivati esp. vremena gorispomenutim imenima, koja su u običaju za naravne jezike, jer ta imena nijesu za sve esperantske oblike dovoljna, a niti ne mogu odgovarati potpuno ni smislu, koji esp. oblici predstavljaju. Vremenski su oblici u naravnim jezicima nastali postepeno i izazvani potrebom, a u Esperantu pak logičnim zaključkom, matematičnom točnošću i u stanovitoj formi. No ipak moraju da stoje i esp. vremena u nekom odnošaju prema vremenima iz drugih naravnih jezika, pak ćemo to kušati ovdje i ispitati.

Prijedimo najprije na buduće vrijeme. Trajna radnja (glagolski oblik n. pr. od glagola »veni« glasi u tom vremenu: mi estos venanta) i odgovara potpuno futuru I. u svim naravnim jezicima, dovršna radnja (mi estos veninta) futuru II, a za namjeravanu radnju (mi estos venonta) nemamo posebnog oblika u naravnim jezicima.

U prošlom vremenu broji Esperanto također tri oblika, dok ih imadu drugi jezici po četiri: imperfekt, aorist, perfekt i pluskvamperfekt. Barem ovdje dakle izgleda, reći će netko, da imadu naravni jezici prednost pred umjetnim i da su oni savršeniji od Esperanta. No malo kasnije osvjedočit će se svatko o protivnome. — Trajna radnja (mi estis venanta) odgovara našem imperfektu, a svršena (mi estos veninta) pluskvamperfektu, dok za namjeravanu (mi estos venonta) opet nema posebnoga oblika. Preostaju nam dakle još aorist i perfekt, koji nemaju u Esperantu nikakvoga odgovarajućeg oblika u prošlom vremenu. Za sada pustimo tu stvar ovdje neriješenom, te prijedimo dalje na sadašnje vrijeme.

(Nastavit će se.)

Literatura parto de »Kroata Esperantisto«.

FALAS FOLIAR' ...

Falas foliar'	Venis jam aŭtun'	En sensuna hor'
Kiel sanga oro,	Pluva kaj enua,	Mortis mia Oro,
Kaj da larmoj ar'	Malaperis sun'	Tial pro dolor'
Gutas el la koro ...	De ĉielo blua.	Sangas mia koro! ...

SE VI IEL ESTUS MIA ...

Se vi iel estus mia —	Mi la liton por vi prenus
Mi tra l' tuta mondo irus	Ornamitan eĉ per floro:
Kaj plej belajn florojn ŝirus	Tuj ekstremus via koro,
Por la blanka busto via.	Kiam mi vin ĉirkaŭprenus.

Se vi iel estus mia —	La miela buŝo via
Kanton serĉus mi plej ĉarman,	Eklaciĝus pro kisado ...
Por ke vian senton varman	Kia dolĉa ripozado —
Enluligu ĉarmo ĝia.	Se vi iel estus mia!

Originale verkis *Nikolaŭ Bubalo-Slaviĉ* (Sarajevo).

LA KOMEDIANTINO.

Maryan Gawalewicz. El pola lingvo tradukis *Stanislav Rosenstoek.*

Granda estis bruo en la dua tago post ilia adziĝo! ...
La tuta urbo parolis pri tio, kvazaŭ pri fakto de eŭropa signifo.

— Ĉu vi scias, Borowicz edzigis! . . .

— Kiam?

— Hieraŭ matene, je la sesa horo.

— Kaj kun ŝi?

— Jes, kun ŝi.

— Ĉu estas eble! . . .

Neniu volis tuj kredi.

Borowicz edzigis? . . . nu, nu! . . .

Tio ja kelkajn jarojn daŭris, sin trenis, ŝirigis, religigis kaj fine tamen rezultigis edzigon. — Kiu supozus, ke tio tiel finiĝos. Vidu, ili edzigis . . .

Kaj estis tiaj, kiuj volis veti, ke Borowicz trompos la esperon. Aliaj konsideris, ke ŝi neniam kun li edziniĝos, ke ŝi ne forlasos scenejon; ĉu ŝi ne havis sukcesojn sur la scenejo! . . . ŝi ja estis primadonino, havis bonan pozicion, sendependan ekziston, rekonitan talenton. Oni antaŭdiris al ŝi, ke ŝi faros karieron per la laboro kaj talento. Kaj ŝi povis fari, kial ne! . . . ĉiujn kondiĉojn ŝi havis por tio: junecon, ĉarmon, temperamenton kaj voĉon, voĉon belegan, belsonan, plenan, kiu paroladis el animo al animo.

La publiko ŝatis ŝin, admiradis ŝian belkreskon, estis atestanto de ŝia artista kariero, alligigis al ŝi kaj ŝia talento. Unu riproĉon ĝi faris nur al ŝi, sed ĉi tiu ne koncernis la artistinon. Por kio ŝi ligis amrilaton kun juna Don Juano, kiu faradis por si reklamon de siaj kortriumfoj! La konateco kun Borowicz malbonigadis la opinion pri ŝi; oni flustradis en la orelojn diversajn detalojn pri ili ambaŭ.

Al aktorinoj oni multe permesas, tamen la mondo tro multe interesigas pri ili, kvankam ĝi al ili multe pardonas; ĝi konsideras sin devigita kontroli ĉiun scenejan stelon kaj gardas per argusa okulo, ĉu iu falas, ĉu prosperas, sur kia vojo ĝi cirkulas kaj kial. Se ĝi ĉion ne scias tute certe, ĝi supozas. La mondo havas naturon de maljuna fraŭlo, ĝi amas ĉikanetojn kaj novaĵojn, kolektas pikantajn anekdotojn kaj estas scivola pli multe ol estas permesite al ĝi kaj ol konvenas; ĝi devas ĉion spioni, subaŭskulti, ekkapti. Al buduaraj sekretoj ĝi havas specialan inklinon, kaj neniam buduaron ĝi eniras tiel senceremonie, kiel la buduaron de artistino. Ŝajnas al ĝi, ke aĉetante teatran bileton, ĝi aĉetas ankaŭ eniron malantaŭ la kulisojn, en la vestejon, en la domon de tiu ĉi aŭ alia sinjorino de l' aŝiŝo kaj havas rajton enrigardadi tra la fendo, almetadi orelojn al la ŝlosiltruo kaj poste amuziĝadi je ilia kosto. Ĝi forgesas, ke aktorino estas ankaŭ virino, kiun oni ne povas trakti sen skrupuloj.

Maljuna ĉikanisto, tiu ĉi mondo . . .

Pri ŝi kaj pri Borowicz oni parolis tiom, kiom pri aliaj siaj kolegininoj. Oni sciis, ke ili interkonigis ie dum maskobalo, ke naskiĝis inter ili amrilato, ke li estadis ĉe ŝi ĉiutage, iatempe dufoje dum la tago, ke li post ĉiu prezentado akompanadis ŝin hejmen, eĉ je la brako, se la nokto estis pli malhela. Ĉiun bukedon, ĉiun florkorbon oni kalkuladis kaj ripetadis kun signifplena rideto en partero, en loĝioj, eĉ sur galerio:

— Tio estas de li, de Borowicz.

Li mem pro vanteco klopodis, ke oni kiel eble plej ofte pri ili parolu; tio flatis lin, ke la plej bela artistino interesigis pri li kaj ke oni aljuĝis al li malkaŝe iajn rajtojn je ŝi, des pli, ke neniu alia povis sin laŭdi pro simila favoro.

Kiam ŝi eniradis sur la scenejon, li sidigadis larĝe etendita en la unua seĝvico aŭ en loĝio; li rigardadis la publikon kun la mieno de tromemfidulo, kiu volas diri:

— Ĉi tiu Aida estas mia sklavino kaj tiuj ĉi perloj en ŝiaj oreloj, kiel vi opinias, de kiu ili devenas? . . .

Ĉiusemajne li portadis en la leterujo alian ŝian fotografiaĵon kaj montradis ĝin al siaj konatuloj, amikoj, kolegoj en la klubejo, dirante:

— Belega virino, ĉu ne vere? . . . se vi ŝin ankoraŭ estus vidintaj en negliĝo! . . .

Kio ŝin propradire alligadis al homo, kiu scipovis nek taksi siajn sentojn, nek estimi sian oferon, nek gardi delikatecon, eble nur Dio scias. Virinaj koroj estas enigmo, la koroj de artistinoj tutaj sfinksoj.

Grandsinjorido li estis, li havis riĉajn gepatrojn, kiuj permesadis al sia plejkarulo malŝpari tempon kaj monon, kiuj rigardadis tra la fingroj ĉi tiun senlaboran vivon de l' sentaŭgulo, dirante al si:

— Li satĝuu.

Tio daŭris dum tutaj jaroj; fine aŭdigis neatendite la sciigo:

-- Borowicz edziĝis! . . .

(Daŭrigo sekvas).

PROGNOZO.

Dr. F. D. Maruŝić.

Bluaj okuloj kiel la plej blua ĉielo, dolĉa vizaĝo kiel la plej dolĉa pomo, malĝoja rigardo kiel la plej granda malĝojo — ĉe Maŝa Radoniĉeva. En ŝia fortĉirkaŭpreno estas filo, ĝusta bildo de la patrino blondhara beleco, kiun eĉ malsano ne forviŝis — kiel do lin la patrino ne estus amanta!

— Jen lin al vi, rigardu lin, ne lasu lin for de mi . . .

Kelkaj larmoj elglitis el la patrino okulo unu post la alia kiel el glaso, kaj post unu momento denove ŝi estis senlarma, por pli bone vidi la vizaĝon de l' kuracisto.

La observado estis longa, delikata, kaj kompatema kun la patrino.

Juĝu, sinjoro! . . . Kio estas? . . . Mortigu min, sed ne mortigu per unu vorto koron mian!

— — — Farigis silentego timplena, — — — — — kaj kiam falis larmo de la kuracisto, krevis la koro de la patrino.

El kroata lingvo esperantigis *Josip Badalić.*

»KIAM LI EKTUŜIS LA KORDOJN« . . .

Versaĵo en prozo de *Garŝin.*

Kiam li ektuŝis la kordojn per la arĉo, kiam ekflugis la sonoj de violonĉelo, interplektigis, kreskis kaj plenigadis la salonegon, — mian kapon trafis kruela kaj premanta penso.

Mi pensis: ĉu estas ĉi tie en la tuta salonego almenaŭ dek homoj, kiuj memoras, kial ili kunvenis tie ĉi. Unuj alvenis pro vanteco, aliaj — ĉar estis neoportune rifuzi la viziton, triaj — aŭskulti bonan muzikon.

Sed malmultaj memoris pri la mortanta junulo, je kies utilo estis aranĝita ĉio.

Tiu ĉi penso estis kruela, kaj iafoje sub fluo de pasiaj kaj malĝojaj sonoj mi prezentis al mi malproksiman bildon . . .

Mi vidis malmulte lumigitan ĉambron; en ĝia angulo ŝin trovas lito kaj sur ĝi en febro kuŝas malsanulo.

Fajro kovras lian vizaĝon malgrasan kaj la belegaj okuloj lumbrilas per malsanula febrobrilo.

Li rigardas la vizaĝon de amiko. Tiu sidas ĉe la kapkuseno de la lito, Li legas laŭvoĉe libron.

Kelkfoje la legado estas interrompata. Li rigardas per siaj bonaj okuloj la palan vizaĝon . . .

Kion ci legas sur ĝi? Morton aŭ esperon?

Là violonĉelo eksilentis . . . Furioza aplaŭdado kaj ekkrio de satigita amaso forpelis la revon . . .

Vladivostok (Orienta Siberio)

Esperantigis *R. J. Elleder.*

RAKONTO PRI FAMULO.

El *Rikard Katalinić-Jeretov.*

Oni estimis, honoris lin. La gazetoj nomis lin »nova Leonidas'oa, genio de la nacio, batalanto por lumo kaj vero. Okaze de la kunvenoj oni portis lin tra la halojn, junulinoj jetadis florojn sur lin, poetoj verkis poemojn por honori lin. Per kunigintaj manoj oni lin suprenlevis sur la tronon de la famo. Kaj kiam la geniulo, kronita per laŭrogirlando, sidigis sur la altelokitan tronon, paca, kontenta, feliĉa kaj konscia pri siaj meritoj, tiuj samaj, kiuj estis honorintaj lin, ekkomencis ĵeti ŝtonojn sur lin.

El kroata lingvo esp. *Ivan Stalzer.*

DUM LA LEGADO. De Ignotus.

Elektitaj pensoj, Tradukitaj de *R. Rajezi.*

Ĝis kiam vi lernas, ke vi devas kriadi por esti rimarkata, vi perdas la voĉon. Mi estas bona homo: mi ne koleras al tiu, kiu mi ofendis.

Nenio estas pli facila, ol pardoni, kaj nenio estas pli malfacila, ol kvietiĝi rilate al tio, kion ni pardonis.

Li estas saĝulo: li diras tion, kion mi.

Kio estas plej malfacila laboro? Tio, kion fari oni eĉ ne ekmemorigas, aŭ je kio oni estas mallaborema, aŭ kion oni sentas neinda por si. Por Herkuleso ne estas malfacila fari herkulesajn laborojn, tamen nur post sia morto li alvenas inter la dioj. Kiu volas feliĉiĝi jam en la vivo, al tiu ne estas permesate honti, aŭ nevoli la laborojn malgravajn. Granda talentulo, akirinta gloran karieron, iam rakontis la sekreton de sia antaŭeniro. En mia knabago — li diris — mi loĝis eĉ mia onklino, kiu bone min prizorgis, kaj ŝi volonte kuiris por mi plenigitan brasikon, mian favoratan manĝaĵon. Sed mi preferas tiun manĝaĵon, se estas en ĝi kulero da laktokremo. Mia onklino plej ofte estis mallaborema iri en la kelon por kulero da kremo. Sed mi neniam estis mallaborema, mi ĉiam malsupreniris en la kelon por kulero da kremo. Kaj tio estas la sekreto de mia kariero.

Kiu malgraŭ sia talento fariĝis nenio, tiu povos riproĉi nur al si mem Komparu li tion, kion li ne akiris al tio, kion li preterlasis, de kio li sin liberigis, kion li evitis, kaj de kio li estis indulgita. Estos tute sufiĉe por la ekvilibro.

Kiel multaj ne povas voli tion, kion ili deziras!

Ekzistas tiaj, kiuj tre deziros esti kuraĝaj. Nur ili ne kuraĝas.

Bone pripensu ĉiu amita amato, kaj forlasita amiko, ke oni en nenies koron povas reiri tra ties konscienco.

Kio estas la plej granda malindulgo? Diri la veron al tiu, kiu ĝin jam scias.

Se estus tiel facile trankviligi la stomakojn, kiel la konsciencojn, ne ekzistus sociala demando.

La edziĝo estas la kuniĝo de du amantaj koroj, por la celo, ke ili reciproke tedu, poste malamam, fine morte turmentu unu la alian.

En la mondo nur unu aĵo estas natura: la miraklo. Pri tio oni ne devas plu pensadi.

HUMORAĴOJ.

Inter vagistoj. A: »Ho, amiko, kian belan surtuton vi havas?« Kiom ĝi kostas?

B: »Malmulte, nur du monatojn da aresto.«

Saĝa opinio. Sro Fiŝer [je sia vojaĝo]: »Kiel pura kaj bela aero ĉi tie estas! Mi ne povas kompreni, kial oni en la provinco ne konstruas urbojn?«

Simple. Sro: Iu glora franca pentristo povas per unu streko ŝanĝi ridantan infanvizaĝon en plorantan Pli maljuna Sro: »Tio estas nenio; mi tion povas fari eĉ per balailo!«

La ĉefo. A: »Akvo estas tamen la plej brila donaco de l' naturo!
B: kompreneble, ĉar sen ĝi oni ne povas fari bieron.

Mirinda telegramo. Bestvendisto telegrafis al sia edzino: Ĉar la vagonaro veturanta je la naŭa ne povas bovojn kunveturigi, mi alvenos nur morgaŭ.

Fajrereto. Oni ofte certigas, ke virinoj estas malbonaj dramaktoroj. — Estas mirinde, ĉar ĉiuj edzinoj scias bonege — fari scenojn. Esp. Akio.

Freneza. Ĉirkaŭ la noktomezo vekigis la serviston frapado je la pordego de frenezulejo. — Kolere la servisto ellitiĝis kaj demandis: »Kiu estas — ?«

»Mi« — ekkriis iu de malsupre, — »mi devus iri al vi por resaniĝi, ĉar subite la sango supreniris mian kapon kaj mi timas frenezecon —«

»Kio« — nun meze de l' nokto — homo, ĉu vi frenezigis? El »Krijes.«

DRUŝTVENE VIJESTI.

Božiĉni praznicj prekinuli su na dulje vremena druŝtveni život. Zato je odbor tim viŝe imao posla, otkako je iza praznika druŝtvo opet oživjelo.

Glavni je rad bio koncentriran oko lista. Pregovori s knjiŝarom g. Sokolom dovrŝeni su s uspjehom tek u drugoj polovici mjeseca sijeĉnja, zato i zakasnisimo s ovim brojem. Definitivni ugovor, koji je na odborskoj sjednici od 24. sijeĉnja potpisala veĉina odbornika t. j. svi prisutni, biljeŝi detaljno sve uvjetc, pod kojima je predan »Kroata Esperantisto« nakladnoj knjiŝari Jos. Sokola.

Razliĉiti prijedlozi, koji su stigli u zadnje vrijeme na druŝtvo, pretreseni su svi, pa ĉemo ovdje spomenuti samo prijedlog gosp. Frana Kolaro o ŝtampanju teksta u albumu grada Zagreba i na Esperantu.

Govorilo se i o kongresu, ali jer se nije niŝta konkretna do danas zakljuĉilo, ŝto bi bilo nuŝno objaviti, ostavljamo to pitanje za buduĉi broj naŝega lista, gdje ĉemo jamaĉno moĉi izaĉi i s nekim rezultatima.

Tajnik.

SOCIETAJ SCIIGOJ.

La kristnaskoj ferioj interrompis por iom da tempo la societan vivon. Tial la komitato havis des pli da laboro, kiam la societo post la ferioj reviviĝis.

La ĉefa laboro estis koncentrigita je la gazeto. La negoco kun la librejo de Sro Sokol finiĝis sukcese nur en la dua duono de l' januaro, tial ni malfruigis kun la aperigo de ĉi tiu numero. La definitiva kontrakto, kiun ĉe la komitakunsido je la 24. januaro (1911) subskribis la plimulto de l' komitatanoj t. e. ĉiuj ĉeestintoj, detale notas ĉiujn kondiĉojn, je kiuj »Kroata Esperantisto« estas transdonita al la eldonejo Jos. Sokol.

Diversaj proponoj, kiuj lastatempe alvenis la societon, estis pridiskutataj, kaj ni ĉi tie nur mencias la proponon de Sro Fran Kolar, ke la teksto en la albumo de la urbo Zagreb estu presita ankaŭ esperante.

Oni preparolis ankaŭ la kongreson, sed ĉar oni ankoraŭ ne konkludis ion konkretan, ni lasaŝ ĉi tiun demandon por la venonta numero, kie ni certe povos jam pri kelkaj rezultoj raporti.

La sekretario.

HEJMA MOVADO.

Osijek. »Klub hrvatskih knjiŝevnika u Osijeku« (»Klubo de kroataj verkistoj en Osijek«) preparis la 17an de Jan. 1911. sian Villan, literaturan amuzan kunvenon. Ni ĝojas, ke la unua punkto de l' programo estis: La kultura signifo de internacia lingvo Esperanto. Paroladas Sro Mavro Ŝpicer.

Certe ĉi tiu okazo multon helpis al la vekigo de Esperantismo en Osijek, kaj ni gratulas kaj korege dankas, al »Klub hrvatskih knjiŝevnika« en Osijek, kiu jam kelkfoje montris, ke ĝi estas favora al nia alta ideo

NAŠI DOPISI.

Esperantski nazidni koledar. Već treću godinu izilazi esp. nazidni koledar, što ga izdaje I. L. Brujin u Hagu. Budući, da se na svakome pojedinom listu toga koledara nalazi zabavne i dobre lektire, preporučamo svakome esperantistu, da si taj koledar što prije naruči. Kako vidimo iz slijedećega poziva g. Brujina, zavisi o broju tih narudžbi, hoće li se nastaviti izdavanje toga koledara.

La Esperantista Murkatendaro por 1911a. Alvoko al la Tutmonda Esperantistaro! Kiam en 1909a mi, por la unua fojo, eldonis Esperantistan Tagkalendaron (por 1910a), la rezulto ne estis kuraĝiga. Sed poste, konsiderante la multajn ricevitajn aplaŭdojn kaj aprobojn, mi, malgraŭ la spertinta finance malbona rezulto, por la dua fojo (por 1911a) en Septembro pasinta eldonis la tagkalendaron, evitinte la malfruecon kaj sufiĉe pliboniginte ĝin. Por pli bone atingi la Esperantistaron sur la tuta mondo, mi en preskaŭ ĉiuj landoj sukcesis trovi general-agentojn por plibonigi la disvendadon. Tamen, la rezulto en tiu ĉi momento estas ankoraŭ multe pli malbona ol en 1909a.

Baldaŭ mi devos decidi, ĉu mi ankoraŭ por 1912a eldonos la kalendaron, ĉar la laboroj por tia eldono bezonas la plej grandan parton el la jaro. Sed la decido nepre estos negativa, se la nuna situacio daŭrus. La sola demando, kiun mi nun metas antaŭ la Tutmonda Esperantistaro estas: »Ĉu vi jes aŭ ne deziras la plenumon de l' bela devizo: »Neniu tago sen Esperanto?» Se jes, vi nur tuj mendu ĉe la Esperanto-librejoj de via lando (aŭ, se ili ne estas, rekte kun 85 Sd. al suba adreso). Sed se la postmendoj ne sufiĉos, la eldono de l' kalendaro de post nun estos forlasata. Kun sinceraj salutoj, J. L. Brujin, Direktoro de l' Librejo »Espero«, Prinssestraat 48, Hago (Nederlando). Januaro 1911a.

Atentu! Kun la forlotado de l' grava premio (bela gravuro el la Nederlanda skolo) mi pro nomitaj motivoj atentos ĝis fino de Marto.

Minneapolis. Post la »Sesa« en Washington Esperanto en Ameriko ĉiam pli kaj pli kreskadas. Estas senduba fakto, ke la kongresoj multege helpas la esperantan movadon en la landoj, en kiuj ili okazas. La efikoj montras ankoraŭ ĉi tie, ke ĉi tiu regulo estas vera. En ĉiuj urboj kaj urbetoj fondiĝas novaj kluboj, esp. kursoj aperiĝas k. t. p. La monata gazeto »Amerika Esperantisto« multege helpas nian aferon. La centro de la esperanta movado estas la esperantista societo en Washington, kies prezidanto estas Hon. John Barret, la direktoro de la »International Bureau of Am. Republics«, kiu multon faris por altiri la atentecon de la registaro, de la potenculoj, kaj precipe de l' ĉiopova ĵurnalismo. Vicprezidanto estas Dro H. W. Irmens, kaj sekretario E. C. Reed, kiu ricevas kiel salajron 100 dolarojn monate, ĉar li uzas sian tutan tempon por la esp. propagando.

Ankoraŭ ĉe ni en Minneapolis la afero antaŭeniras. Eksistas ĉi tie jam multaj esperantistoj. En la universitato estas esp. kurso, kaj krom tio ekzistas ankoraŭ kelke da kursoj privataj.

M. P.

Esperanto u Krakovu. Društvo »Esperanto« u Krakovu razaŝilje mjeseĉni »Esperanta Informilo«, u kojem priopĉuje rad društva i napredovanje esp pokreta u Krakovu. Iz njega saznajemo, da društvo ureduje dnevice od 6—8 s. uveĉe u svojim društvenim prostorijama (Florijanska ulica 39, II. kat), koje sastoje od 2 krasne sobe. Tu se drže dva teĉaja, koje svakoga ponedjeljka i ĉetvrtka vodi u 6 s. uveĉe podpredsjednik društva g. Kszyka, a drugi u 8 s. nveĉe g. Dr. Teslowitz. Osim toga drži g. Kuhl dva viŝa teĉaja. Svake srijede sastaju se svi u prijeteljsko veĉe, gdje se konverzira o raznim temama samo esperantski. Dnevnicu krakovski zauzimaju se živo za uvođenje esperanta u škole.

15. sijeĉnja obdržavalo je društvo akademiĉara esperantista u Krakovu sjajni ples u dvoranama velikoga kazaliŝta pod pokroviteljstvom vaŝnih liĉnosti krakovskih. U tu svrhu razaslane su veoma ukusne pozivnice, pak je i naŝe društvo primilo takovu.

Bulgarujo (Korektigo). En nia lasta Nro (5—8, paĝo 63) ni skribis pri la esper. agadoj de *Sro Krestanof* en Bulgarujo. Sekve de tio ni ricevis leteron de li mem, per kiu li nin petas korekti la donitaj informojn... Efektive ili estas veraj, tamen ili rilatas nur la jaron **1909**.

Dum la lastaj monatoj de 1910 jaro, Sro Krestanof faris propagandan vojaĝon tamen en *Suda Bulgarujo*. Lasttempe li haltis en la bela sudbulgaruja urbeto *Peŝtera* (kie li estas progimnazia instruisto), kaj nin petas sciigi, *ke pro troa okupo li ĉesas ĉian esper. korespondadon*.

RAZLIĈITE VIJESTI.

10.000 I 100.000 MARAKA ZA ESPERANTO. Velikoduŝni prijatelji Esperanta poloŝili su kod zavoda »Mitteldeutsche Privatbank« u Magdeburgu, svotu od 10.000 maraka koja se ima upotrijebiti za putne ŝtipendije esperantistima. — »Deutscher Esperanto Bund« (koi broji sada preko 5000 ĉlanova) ustrojio je »esperanto-fond« od 100.000 maraka, kojim upravlja poslovница pomenutoga njemaĉkoga esperanto-saveza (Bankhaus Gebr Arnhold, Dresden. A. Waisenhausstr. 20.)

ESPERANTO I POLICIJA. Izvijestili smo nedavno o esperantskim ispitima, ŝto ih polaŝu u raznim mjestima redari. U Chemnitzu nose odsele redari znakove na gornjem dijelu lijevoga rukava, koji pokazuju, da su doĉiĉni redari teĉajevima osposobljeni za koji od ova tri jezika: esperanto, franceski ili engleski jezik. Znakovi su ovi: za znanje francuskoga jezika francuski barjaĉiĉ, prekrizeni englesko-amerikanski barjaĉiĉi za engleski jezik i petokraka svjetlozelena zvijezda za poznavanje Esperanta.

NAJNOVIJE O ESPERANTU U ŜKOLAMA. Kralj. savjetnik Theodor Ried uveo je Esperanto u nastavni plan njem. trgovaĉke akademije u Pragu. koji je zavod jedan od najstarijih, najuglednijih i najviŝe posjeĉenih trg. ŝkola, U gimnaziji »Premonstratensa« u Nagyváradu u Ugarskoj stavljen je Esperanto u nastavni plan. — U Münsteru uoĉava se Esperanto fakultativno u gornjoj realci. — U kralj. obrtnu akademiju u Chemnitzu primljen je esperanto u nauĉni plan. Gosp. dr. phil. Wiche zapoĉeo je sa obukom Esperanta u toj akademiji. — Na »Politehnikumu« u Coethenu predaje Esperanto dipl. ing. Kohli. — Ministar vojnih posala u Ŝpaniji odredio je, da se Esperanto obligatno uoĉava u vojniĉkim ŝkolama i u vojnoj akademiji u Madridu. — U ŝkolama grada Lilla u Francuskoj uveden je Esperanto veĉ od god. 1907. Svake se godine obdrŝavaju ispiti sa ŝkolskom mladeŝi od 12—15 godina. Predsjednik je ispitne komisije g. nadzornik Minet, a komisija od uĉitelja, koji moraju imati diplomu osposobnicu za uoĉavanje u Esperantu — Proŝle ŝkolske godine 1909—1910 bili su ispiti 22. i 23. srpnja Ispitu se podvrgoŝe 188 uĉenika, od kojih 164 s dobrim uspjehom, i 257 djeĉaka, od kojih su 233 proŝla U svemu dakle 445 uĉenika (iz 22 ŝkole), od kojih je 397 dobilo diplomu za Esperanto.

ESPERANTSKA ISPRAVA KOD POSTAVLJANJA TEMELJNOGA KAMENA. U Mitbershofenu (grad blizu Mŭnchena) postavljen je nedavno temeljni kamen novoj crkvi. Tom zgodom metnut je u kamen osim njemaĉke isprave i jedna pisana u Esperantu, a glasi ovako: »Dokumento. En la jaro 1910 post naskigo de Kristo, en la 23-a jaro, post kiam D-ro Zamenhof publikigis la Fundamenton de la Internacia helplingvo Esperanto, en la dua jaro post la praktika kaj sukcesplena solvo de la problemo de l'direktebla aersipo kaj flugmaŝino, kaj en la unua jaro de la urbigio de nia ĝis nun vilaĝa komunumo Milbertshofen okazis la 11-an de septembro la festo de l' fundamentigō de tiu ĉi preĝejo, kiun ĉeestis la ĉi-tieaj kaj Mŭnchenaj esperantistoj. Estas unuafoje en la mondo, ke oni metas esperantan dokumenton kune kun nacia en la fundamentan ŝtonon. Verkita ĝi estas de Jakob Stuhlberger, la ĉi-tiea kuracisto.«

ESPERANTO U SAMOSU. Zemaljska vlada u Samosu odredila je dekretom od 8. listopada 1910. obligatnu obuku u Esperantu u svojim školama.

ESPERANTO I MISIONARI U KANADI. Misionar J. M. Decoene piše iz Brandona svome prijatelju u Belgiju, kolika je blagodat Esperanto za tamošnje misionare poradi raznolikosti jezika u Kanadi. U samome Brandonu govori se 52 razna jezika. Djeca uče moliti esperantski, mladi ljudi vrlo rado pjevaju religijske pjesme u Esperantu. I katekizam tumači se u Esperantu. Mnogi opati »Sjedinjenih Država« predobiveni su za Esperanto.

ESPERANTO I AVIATIKA. Poznati aviatičar Archdeacon izdao je brošuru pod naslovom »Zašto sam postao esperantist?« s predgovorom od Henria Farmana, gdje navodi kako će aviatika nužno morati pripomoći raširenju Esperanta. Nije svatko — veli se tamo — obdaren talentom, da nauči više jezika, a ipak napredak u međunarodnim prometnim odnosima zahtjeva odlučno, da se svi narodi potpuno razumiju međusobno. Nastala je dakle apsolutna potreba međunarodnoga jezika, kojega može svatko lako naučiti, a toj zadaci svakako najbolje odgovara Esperanto «

ESPERANTO U PRAKSI. Ruski liječnik Dr. Schidlowsky, koji je ujedno sanitarni nadzornik pučkih škola u Moskvi, imao je da prouči u Njemačkoj školske prilike u pogledu higijene, i ishodio je u tu svrhu dozvolu od grada, da pregleda uz vodstvo strukovnjaka novosagrađenu školu u Wernigerodu, koja je na glasu za svoje moderne, vanredno praktične i prema najnovijim iskustvima s osobitim obzirom na higijenu i složene uredbe. No Dr. Schidlowsky, koji nije vješt njemačkome jeziku, malo se bi okoristio posjetom te škole, da ga nije pomogao Esperanto, kojemu je potpuno vješt. Gosp. Meurath, predsjednik ondješnjega esp. kluba, bio je tumačem, i tako se je mogao izvrsno sporazumjeti sa strukovnjacima, koji su ga vodili, pak i mnogo tehničko pitanje riješili s njima.

KORESPONDA FAKO.

Al Sro Slavić, Sarajevo. Koregan dankon por ĉio, kara samideano. Letero sekvos baldaŭ — sed efektive!

Katarinčić. Ĉu Vi ricevis la respondon? Eble Vi povas en via nova patrujo ion fari por nia Kroata Esperantisto? Mi estus tre dankema al vi.

Sro U. A. Drvar. Dankon por Via letero. Jes, la sendaĵo plaĉas al mi, kaj mi ĝin aperigos en la venonta Nro. Sed — tiel seriozaj ni tamen ne estas. — Koran saluton!

Sro R. R. Debreczen. Kial tiel longa silento? — Manpremon!

OBJAVA.

Kako smo već javili u pretposljednem broju drugoga godišta, preuzela je nakladu lista od nas knjižara Josip Sokol, Bosanska ulica 21, kamo se imadu upraviti sve narudžbe. Uredništvo ostaje u istim rukama. — List ostaje našim glasilom pak će izlaziti neprekidno u 12 brojeva, svakoga mjeseca po jedan broj, svaki broj imat će osim omota 12 stranica. Molimo naše prijatelje, da što brojnijom pretplatom našega lista podupru knjižaru Sokol.

Društvo Hrvatskih Esperantista.

SCIIGO.

Kiel ni jam anoncis en la antaŭlasta numero de la Dua jaro de K. E. la eldonadon de ĉi tiu gazeto prenis la librejo Jos Sokol, Zagreb, Bosanska 21. kien oni bonvolu direkti ĉiujn mendojn. La redakcio restas en la samaj manoj (Sino Danica de Bedeković). La gazeto restas nia organo, kaj aperos en 12 numeroj, ĉiumonate po unu numero, ĉiu numero enhavos krom la kovrilo 12 paĝojn. Ni petas niajn amikojn ke ili apogu la librejon Jos. Sokol per abono, kiel eble plej multenombra.

Društvo Hrvatskih Esperantista.

Ĉiu Esperantisto devas aĉeti **bonstilajn librojn!** Baldaŭ aperos: „**LA-TREZORO de l' ORAJISTO**“ — Zlatarovo zlato — historia romano de August Senoa (la Kroata Turgenjev) el XVI. jarcento

Mendebla ĉe la tradukinto: **Fran Kolar** (Krom) Bjelovar, Kroatujo.

La libro enhavos 280 paĝojn en 8. kaj kostos en abono nur 1 Sm = K 2.50.

Varsovio 24. IX. 1910.

... „kaj antaŭdiras plenan sukceson; juĝante laŭ la stilo de via latero, mi ne dubas, ke „La trezoro de l'orajisto“ estos vera ornamo de nia literaturo“.

K Bein (Kabe).

Plej ĉarma sudslava romano, tradukita germane, boheme, slovene kaj pole.
Ĉiu Esperantisto devas aboni „La trezoro de l'orajisto“.

SAMIDEANO Internacia Ilustrita Literatura Revuo nur en Esperanto por literaturo, belarto, dramo, humoraĵo k t. p. skribita de orientulo kaj okcidentulo. — Bona Pero por Reklamo. **A ono jare 2 yen** (ĉirkaŭ 25 m). Adm. **M. Hikosakasa, 33 Abekawamachi Asakusa Tokio**. Japanujo. **Specimeno Senpage.**

MALGRANDA ANONCARO.

(Ĉiufoja presigo de tia anonco kostas 60 helerojn = 25 sd).

S^{ro} Đuro Vojković, apotekisto, Klanjec, Zagorje, Kroatujo, deziras korespondandi per leteroj aŭ ilustritaj poŝtkartoj kun geesperantistoj el ĉiuj landoj, precipe el Bosnujo, sia patrujo.

Petro Babić, G. N. O. Auckland, New Zealand, deziras korespondadi internacie letere aŭ poŝtkarte kun samideanoj el ĉiuj landoj, precipe kun la gejunuloj sudslavaj.

Soba s lijevlim namještajem iznajmljuje se jeftino u Dalmatinskoj ulici, br. 7. prizemno.

Javna zahvala.

Niže potpisani ovime se javno zahvaljujem Međunarodnoj pripomoćnoj zadrugi »BALKAN« u Zagrebu za točnu i kulantnu izplatu posmrtnine od potpunih **K 2000** — (dvie tisuću kruna) za umrlog mi, a kod iste zadruge upisanog člana, pa mogu svakomu najtoplije preporučiti, da se okoristi idejom zadrugarstva na općenitu korist nacionalne ekonomije.

U Ravnu (kod Križevaca) 11. prosinca 1910.

Ivica Neumann,
trgovac.

Javna zahvala.

Ovime se najljepše zahvaljujem Međunarodnoj pripomoćnoj zadrugi »BALKAN« koja mi je savjestno isplatila **K 2000**. — (dvie hiljade kruna) kao posmrtninu za umrlog mi člana. Uvjjerivši se sam o kulantnosti te zadruge mogu ju svakome najtoplije preporučiti.

U Sarajevu, 13. prosinca 1910.

Haim S. Atias,
trgovački agent.

Tra la Filatelio Internacia kaj ĉiumonata ĵurnalo por kolektantoj de poŝtkartoj & poŝtkartoj. Abonoj kun Premioj: 2 Fr. (0 Sm 80) 1a Taksoj Ethionujo. 1896, 2. 8. 16 taksita 1 Fr. 85, 2a Unu kvarlinia anonco

Dro. Verdy, filatelisto, Troyes (Francujo).

NOBILIOR medicinalna droguerija i parfumerija ZAGREB, Ilica 33.

Droge, k mlikolije, medicinke i kosmetičke
specijalite Kluržke i povojne robe Zlvinarske
specijalite i fotografiske potrebštine. Na malo
i veliko.

VIZAGMASAĜO.

laŭ sveda metodo per la mirinde efikanta
Nobilior-kremo, kiu uzadata laŭ la aldo-
nita uzadmetodo, junigas, glatigas, konservas,
plibeligas ankaŭ la plej malbelan vazaĝhaŭton.
Sole etika preparajo por farigi efektive
bela kaj por konservi la belecon. I vazeto
K 1.50. Nobilior/sapo, igas lavadon ple-
zura, ĉar ĝi estas la unika sapo, kiu faras
vizaĝhaŭton tre belan, delikatan
kaj glatan. I peco K 1.— Nobilior-pudro
uzata post la masaĝo faras vizagon juneca,
kaj malhelpas la ŝvitadon, estas garantie nedi-
fektanta kaj nerimarkebla. La britado kaj kre-
viĝado de l' haŭto estas nebla. I skat. en
ĉiuj koloroj K 1.50. A kv a F l o r i d a kiel toalet-
akvo, 3 gutoj en la lavadakvon donas eternan
junecon. I bot K 2.— kaj K 5. La bella
Bieta, ruĝigilo por vangoj kaj lipoj, la sole
ekzistanta ruĝigilo, kiu nerimarkeble rozkolor-
igas kaj ne estas facile forviŝebla. K 1.— La
supre cititaj artikolaĵoj, liveras se oni sciigos
precizan adreson - la Nobilior drogejo kaj
parfumejo en Zagreb Ilica 33.

Similaj artikolaĵoj ne ekzistas!

Meblofabrikejo kaj ate-
liero por dekoracioj

BOCHE I EHRMANN

Liverantoj de la imp.
kaj reĝa kortego

Zagreb Deponejo kaj ateliĝo Ilica 33.
fabrikejo . . . . . Ilica 45.
Wien deponejo kaj ateliĝo Carlplatz 2.
fabrikejo . . . V. Schlossgasse 10.

Vaporforta meblofabrikejo.

Propraj produktaĵoj — — solidaj

MEBLOJ

por simpla loĝeĝarango, plena edziĝa doto,
kaj por «viloĝe»; kafejoj, restoracioj kaj ofi-
cejoj, kiel ankaŭ tapiŝigo de ĉiujpecaj lo-
kaloj, lamberi-ellaborado de teraj kaj me-
singaj mebloj, kurtenoj, matracoj, tapiŝoj, li-
noleumo, speguloj, bildoj, infanveturiloj ktp.

Ilustritaj katalogoj, fotografiaĵoj kaj pre-
cipe ellaboritaj planoj kaj kalkuladoj estas
je deziro afrankite kaj senpage sendataj.

Pagadfaciligoj sen pli-
grandigo de prezoj.

Novosti za gospoda.

Preporučamo vr. ĉitateljima našu
tvrtku za nabavu svakovrsnoga rublja
kao: koŝulja, gaĉa, spavaĉih koŝulja
i ĉarapa.

Osobite novosti u kravata, ogrli-
cama i manŝetama.

Ces. i kr. dvorski nabavliaĉi

S. BERGER-A NASLIEDNICI,
ZAGREB, Jelaĉićev trg br. 2.

Novaj'oj por sinjoroj.

Ni rekomendas al la est legantaro
nian firmon por liverado de ĉiuspeca
tolaĵo kiel: ĉemizojn, kalsonojn, dormo-
ĉemizojn kaj ŝtrumpojn.

Precipaj novaĵoj ĉe kravatoj, kol-
umoj kaj manumoj.

Imp. kaj reĝ. kortegoliverantoj

DE S. BERGER SEKVANTOJ.
ZAGREB.

Prva zagrebaĉka prĝiona kave
sa elektriĉn m pogonom

ERAZMO SÖHNEL ZAGREB

Prilaz Gjure Deželiĉa 21.
i Ilica 50. — Telefon 1167.

Preporuča svoje priznato najfinije
i najbolje vrsti mješavine

przene kave

uz najumjerenije cijene, poĉam od

K 3.20, 3.60, 4.—, 4.80, 5.20

i 6.— po 1 kg.

Otprema u omocima od 5 kg.
franko svake poŝtanske postaje.

Trgovcima i kavanarima znatan popust.

Nadalje preporučam svoju dobro uređjene
trgovinu mirodija, prekomorske i živežnu
robe, poslastica, te žestokih pića itd.